



T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1923
Toplantı Tarihi/Sayısı : 6.12.2023/39
Karar Numarası : 2023/968
Başvuran : Ö. Ş.
Başvuran Vekili : -
Adres : Espiye L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Kurum/Kişi : Espiye L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURU KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu Kurumda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Hastaneye sevki gereken mahpusların hastaneye sevk edilmediği, bu sebeple mahpus M.

C.'nin kalp krizi sonucu hayatını kaybettiğini,

b. 22/11/2022 tarihinde bulunduğu koğuşa arama maksadıyla girildiğini ve eşyalarının aranarak eserlerinin toplanıp götürüldüğünü,

c. Tahliye edilmesi gereken mahpusların tahliye edilmediklerini,

ç. Haftada bir kez 45 dakika spor ve kültürel faaliyet dışında herhangi bir etkinlikten yararlanamadığını, yaşanan hak ihlalleri sebebiyle 6/12/2022 tarihinden itibaren beş günlük açlık grevine başladığını iddia etmekte;

d. Sevk işlemlerinin geciktirilmemesini, ağız içi arama ile tek tip elbise giydirme uygulamasına son verilmesini, kütüphaneye Kürtçe kitap ile üç adetten fazla kitap alabilme haklarının tanınmasını, haftalık 45 dakika olarak uygulanan sportif ve kültürel faaliyetlerin en az 10 saate çıkarılmasını, Kuruma girişte alınan eşyalar ile koli ile gelen eşyaların verilmesini, televizyon kanal listesine Tele1, Halk Tv gibi kanalların eklenmesini, Kurum içi ücretli mektup uygulamasının sonlandırılmasını, dilekçelerine zamanında cevap verilmesini ve hakkında hazırlanan evraklarda ifade edilen *terör* örgütü üyesi ibaresinin çıkarılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Espiye L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Sevk işlemlerinin geciktirilmemesi ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından mahpuslara haftanın beş tam günü aile ve dış hekimi ile sağlık memurları tarafından sağlık hizmetlerinin verildiği, mesai saatleri dışında 112 Acil Sağlık Hizmetlerinin Kuruma gelerek hasta mahpusların tedavi edildiği, aile ve dış hekimi tarafından tedavinin mümkün olmaması halinde hastaneye sevk edildikleri, Kurum tarafından mahpusların tedavi, muayene, kontrol işlemlerinin eksiksiz olarak gerçekleştirildiği ve sağlık sorunlarının yakinen takip edildiği, zaman zaman aile hekimi tarafından mahpusların talebi olmaksızın sağlık taramalarının yapıldığı, 25/3/2022 tarihinde nakil gelen başvuranın ilk muayenesinin yapılarak kronik bir hastalığının bulunmadığının tespit edildiği ve muayene taleplerine istinaden

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

üç kez muayene işlemlerinin gerçekleştirildiği ve üç kez ileri tetkik ve tedavi amacıyla Giresun Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk işlemlerinin sağlanması için gerekli yazışmaların yapıldığı ancak başvuranın ağız içi aramaya karşı çıkması sebebiyle hastaneye sevk edilemediği,

b. M. C. 'nin kalp krizi sonucunda hayatını kaybettiği ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından M. C.'nin 4/4/2022 tarihinde Gümüşhane E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan kapasite aşımı nedeniyle nakil geldiği, 4/4/2022 tarihinde yapılan ilk muayenesinde; herhangi bir kronik ve bulaşıcı hastalığının tespit edilmediği, 8/8/2022 tarihinde göğüs ağrısı şikayeti üzerine revire getirildiği ve Elektrokardiyografi (EKG) çekildiği, kalp krizi şüphesiyle 112 Acil Servisin çağrılarak saat 10.39'da Espiye Devlet Hastanesi Acil Polikliniğine sevk işlemlerinin sağlandığı ve aynı gün ileri tetkik ve tedavi amacıyla Giresun Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiği, kardiyoloji uzmanı tarafından yatış ve anjiyo işlemlerinin gerçekleştirildiği, yoğun bakımda bir gün takip işlemlerinin yapıldığı, 9/8/2022 tarihinde servise alındığı, 12/8/2022 tarihinde doktor notuyla taburcu edildiği, 12/8/2022 tarihinde Koroner Arter Hastalığı (KAH), Hiperlipidemi, Anjio, Hipertansiyon, Gastroözofageal Reflü Hastalığı (GÖRH) rahatsızlıklarına istinaden Giresun Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından reçete edilen ilacın kendisine teslim edildiği, 14/8/2022 tarihinde rahatsızlanmasına istinaden saat 10.30'da 112 Acil Servisin çağrılarak Espiye Devlet Hastanesi Acil Polikliniğine sevk edildiği, stant içi tromboz şüphesiyle aynı gün Giresun Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edilerek yatış işlemlerinin gerçekleştirildiği, 15/8/2022 tarihinde Hastanede vefat ettiği,

c. Tahliye edilmesi gereken mahpusların tahliye edilmedikleri ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından iyi hâl için alt eşik puanın karşılanmış olmasının tek başına yeterli olmadığı, buna göre; İdare ve Gözlem Kurulu tarafından yapılan iyi hâlin belirlenmesine dair değerlendirmelerin; gözlem değerlendirme veya gelişim değerlendirme raporlarının, salıverilme öncesi risk durumunun, infaz dosyası ile hükümlü seyir defteri başta olmak üzere gözlem ve değerlendirme dosyasındaki tüm bilgi ve belgelerin, ayrıca mahpusun talebi üzerine veya resen yapılan mülakatın sonucunda elde edilen verilerin incelenerek yapıldığı, Kurumda alınan tüm kararların 15 gün içerisinde İnfaz Hakimliğine, İnfaz Hakimliğinin kararlarına ise yedi gün içerisinde Ağır Ceza Mahkemesine itirazı kabul olmak üzere yargı denetimine tabi olduğu, Kurumda tutuklu bulunan başvuranın denetimli serbestliğe ayrılma ve koşullu salıverme hakkının bulunmadığı,

ç. Haftada bir kez 45 dakika spor ve kültürel faaliyet dışında herhangi bir haktan yararlanamadığı ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından Kurumda bir adet çok amaçlı kapalı ve iki adet açık spor alanı bulunduğu, Kurum İç Yönetmelik'i doğrultusunda mahpusların kapalı ve açık spor alanından açık görüş haftası hariç haftada bir saat düzenli olarak faydalandığı ve koşullarında gündüz saatleri boyunca açık havadan yararlanarak bu süre içerisinde bireysel spor faaliyetlerinde de bulunabildiği, mahpusların koşullara top verilmesine ilişkin taleplerinin Kurum güvenliği ve disiplini yönünden risk oluşturduğu ve kamu zararına sebebiyet verdiği,

d. Ağız içi arama ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından başvuranın 2/6/2022 – 21/10/2022 – 4/11/2022 tarihlerindeki sevk işlemleri için koşuştan alındığı esnada Kurum personeli tarafından aramasının yapıldığı, ardından mahkum kabul birimine getirilerek personel tarafından duyarlı kapıdan geçirildiği, aramasının yapılmasından sonra Hastaneye sevki için Cezaevi Bölük Komutanlığında görevli kolluk personeline teslim edildiği ancak başvuranın ağız içi aramayı kabul etmediği, bu sebeple güvenlik gerekçesiyle sevk işleminin iptal edilerek Kuruma teslim edildiği,

e. Kuruma girişte uygulanan insan onuru ile bağdaşmayan detaylı arama ile tek tip elbise anlamına gelen tulum giydirmeye uygulaması ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından Kurumda detaylı aramanın mevzuat hükümleri doğrultusunda mahpusun utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirildiği, arama sırasında mahpuslara tek kullanımlık giyim

önlüğü verildiği,

f. Kitaplara erişimin üç ile sınırlandırılması, Kürtçe kitaplar ile el yazmalı eserlerinin verilmemesi ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından Eğitim Kurulu tarafından ilgili mevzuat hükümleri değerlendirilerek verilen karar doğrultusunda kütüphane kitaplık hizmetlerini aksatmayacak ve koşu düzenini bozmayacak şekilde, koşutaki mahpus mevcudu ile kütüphane veya kitaplıkta bulunan yayın sayısı dikkate alındığında, her bir mahpus için ayrı ayrı; Kurum Kütüphanesinden üç, Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında yapılan protokol kapsamında İlçe Halk Kütüphanesinden üç, kargo/posta yoluyla gelen ve ziyaretçileri tarafından hediye kapsamında getirilen kitaplar ile ücretlerini kendileri karşılayarak aldığı kitaplardan iki adet verilmek üzere mahpuslara toplam sekiz kitap verilebileceği,

g. Daha önce buldukları ceza infaz kurumlarında kendi paralarıyla kantinden satın aldıkları ve Kuruma girişte alınarak verilmeyen eşyalar ile ilgili olarak; Kurumda terör veya çıkar amaçlı suç örgütü mensubu ile diğer bazı mahpuslara şifreli haberleşme yöntemi kullanılarak örgütsel talimat verme veya haberleşme sağlama, örgütsel moral/motivasyon oluşturma, hasımlarına yönelik tehdit içerikli mesaj iletme ve Kurum dışında örgütsel nitelikli ticari ilişkileri hakkında bilgi alma amacıyla yasa dışı ve izinsiz radyo yayınlarını engellemek üzere FM bandı radyolar dışındaki radyolara izin verilmediği, başvuranın FM bandı dışındaki AM bandı radyoları talep ettiği, semaver hususu ile ilgili olarak Kurumda tüm koşullara bir adet su ısıtıcısı verildiği, komodin verilip verilmesi hususunda mevzuat hükmü bulunmadığı, İşyurdu Yönetim Kurulu tarafından kantinde satışına karar verilen, Yönetmelik'te sayılmayan ve Kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyen eşyaların stok oluşturmayacak şekilde koşullarda bulundurulmasına izin verilebileceği, bu sebeple Kurumda bulunan mahpuslara komodin gözü büyüklüğünde plastik saklama kaplarının verildiği, mahpusların emanet eşya deposunda bulunan eşyalarının mevsimlere uygun olarak mahpuslara verildiği, ayrıca kargo ve posta yoluyla gelen kolilerin mevzuat hükümleri doğrultusunda kabul edildiği,

ğ. Koli ile kendilerine gelen eşyalar ve belirli aylarda koli kabulü ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından mahpuslara kargo ve posta yoluyla gelen kolilerin mevzuat hükümleri doğrultusunda kabul edildiği, Kurumda bulunan mahpusların mevsim dönemlerinde emanet eşya deposunda bulunan eşyalarının değiştirilerek mevsimine uygun eşyalarını almalarının Kurum tarafından sağlandığı,

h. Televizyon kanal listesine Tele1, Halk Tv kanalların eklenmesi ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından Kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyen, mahpusların zihinsel ve ruhsal gelişimlerine katkı sağlayan televizyon kanallarının İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile belirlendiği, mahpusların İdare ve Gözlem Kurulu tarafından uygun görülen televizyon ve radyo kanallarını koşullarından izleyebildiği, Kurumda merkezi yayın sisteminde 23 kanalın mevcut olduğu,

ı. Kurum içi ücretli mektup uygulamasına son verilmesi ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından Kurum içi ücretli mektup uygulaması hususunda Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün "*Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler*" konusu ile yayımladığı 45/1 No.lu Genelgesi kapsamında işlem yapıldığı, bu kapsamda mahpusların ücretsiz olarak Kurum içi mektup gönderebildiği,

ii. Emanet para hesapların faizinin temizlik malzemesi olarak ayda bir verilmesi ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından emanet para faizin kullanılması hususu ile ilgili olarak; söz konusu faizin 13/7/2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmelik'in 12'nci maddesi kapsamında kullanıldığı,

j. Dilekçelere zamanında cevap verilmemesi ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 74'üncü maddesinde düzenlenen dilekçe hakkının Anayasa ile teminat altına alınan haklardan olduğu, mahpuslar tarafından verilen dilekçelerin işleme alınarak en kısa zamanda cevap verildiği,

k. Kurum tarafından düzenlenen evraklara eklenen *terör* ibaresinin kaldırılması ile ilgili olarak; muhatap

Kurum tarafından başvuranın Kurumda terör örgütü üyeliği suçundan bulunduğu, söz konusu ibareye ilişkin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) veri girişleri ile mahkeme kararlarına müdahale edilemediği ancak Kurum tarafından düzenlenen evraklarda mahpusların suçlarının belirtilmediği,

1. 22/11/2022 tarihinde arama yapıldığı, eşyalarının kasten dağıtıldığı, yazdığı şiir, öykü, araştırma vb. el konulduğu ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından mevzuat hükümleri çerçevesinde 22/11/2022 tarihinde kısmi aramanın yapıldığı ancak başvuranın *tüm eşyalarının bilinçli bir şekilde dağıtıldığı, yazdığı şiir, öykü, araştırma vb. kontrol gerekçesiyle el konulduğu* iddiasının asılsız olduğu, arama esnasında alınan el radyoları ve defterlerin kontrol edildikten sonra mahpuslara teslim edildiği,

m. Açlık grevi ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından başvuranın 6/12/2022 tarihinden itibaren beş günlük açlık grevine başlaması nedeniyle tekli koğuşa yerleştirildiği ancak hazırlanan Vukuat Raporuna göre sağlık durumunun iyi olduğu ifade edilmiştir.

4. Başvuran Kurumumuza yasal süresi içerisinde yazılı görüşünü sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi şöyledir:

"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.(...) "(8) 9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır. (...)"

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme* nin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir. "

8. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir. "

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*İnfazda temel amaç*" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır."

13. Detaylı arama, tek tip elbise anlamına gelen tulum giydirme uygulaması ile ilgili olarak; 5275 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesi ile 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinde; Kurumlarda, mahpusların üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabileceği hükme bağlanmıştır. Dünya Tabipler Birliği tarafından mahpuslarda beden aramalarıyla ilgili yapılan açıklamada; arama işlemlerinin insancıl biçimde, özel yerlerde ve mahpusa saygılı bir biçimde yapılması gerektiği, aramayı gerçekleştiren personelin mahpusla aynı cinsiyette olması gerektiği, aramayı gerçekleştirecek personelin yeterli tıbbi bilgi ve beceriye sahip olması gerektiği, beden boşluğu aramalarında ancak istisnai durumlarda hekim katılımının gerçekleşeceği belirtilmiştir (Dünya Tabipler Birliği Genel Kurulu, Mahkumlarda Beden Aramalarıyla ilgili Dünya Tabipler Birliği Açıklaması, Budapeşte-Macaristan, Ekim 1993, para. 5,11.). İlgili mevzuat uyarınca beden çukurlarında yapılan aramalar Kurum hekimi tarafından gerçekleştirilmelidir. Beden çukuru kavramına vücudun hangi kısımlarının dâhil olacağı ayrıntılı olarak Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'te düzenlenmemiştir. Bu hususta; 17/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 75'inci maddesi ve 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik'in 3'üncü maddesi ile düzenlenen iç beden muayenesine ilişkin düzenlemelerden kafa, göğüs, karın boşlukları ile cilt altı dokularının beden çukuru kavramı içerisinde sayılabileceği değerlendirilmektedir.

14. Yargıtay'a göre; bu konuda ağız, koltuk altı gibi beden boşlukları ile ayak, kol, saç arası gibi vücut bölgelerine tıbbi araç kullanılmaksızın bakılması arama hükümlerine tabidir (Yargıtay CGK, E. 2016/800 K. 2017/120 T. 28/2/2017.). Ağız bölgesi beden çukuru olarak kabul edilmemiştir. Ağız aramasının gerçekleştirilmesi için bir tıbbi araç gerekli değildir. Ağız içi aramaları, mahpusun ceza infaz kurumuna girişinde veya çıkışında Kurumun güvenliğini tehlikeye düşürecek veya suç unsuru teşkil edebilecek bir cismin Kuruma girişini önlemek amacıyla yapılan bir aramadır. Bu arama türünün insan onurunu zedeleyen bir uygulama olmadığı değerlendirilmektedir. Jandarma personeli tarafından gerçekleştirilen arama işlemlerinde 14/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 25'inci maddesi uyarınca 2559 sayılı Kanun hükümleri

uygulanacaktır. Bu bölgelerin beden çukuru olarak değerlendirilmemesinden dolayı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen usuller bu noktada aranmayacaktır. Yani Jandarma personeli tarafından ağız içi araması yapılırken bir hekimin bulunmasına gerek yoktur. Bu kapsamda, Jandarma personeli tarafından gerçekleştirilen aramanın 2559 sayılı Kanun'un "Önleme araması" başlıklı 9'uncu madde hükümlerine tabi olduğu, bu sebeple mezkûr iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

15. Sevk işlemlerinin geciktirilmemesi ile ilgili olarak; 5275 sayılı Kanun'un 78'inci maddesinde; Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, mahpusların acil veya olağan muayene ve tedavisinin Kurum hekiminin görevli olduğu belirtilmiştir. Muhatap Kurum tarafından iletilen yazı ve ekleri incelendiğinde, başvuranın farklı tarihlerde Espiye 10 No.lu Aile Sağlığı Merkezinde muayene edildiği, ilgili hekim tarafından muayenesinin yapıldığı ve ilaçlarının reçete edildiği, ayrıca; başvuranın kolluk personeli tarafından gerçekleştirilmesi istenen ağız içi aramayı reddetmesi üzerine Giresun Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevklerinin gerçekleştirilemediği, bu kapsamda muhatap Kurumun da ifade ettiği üzere başvuranın farklı tarihlerde Aile Sağlığı Merkezinde tetkik ve tedavisinin sağlandığı ve ağız içi aramayı reddetmesi sebebiyle Hastaneye sevkinin gerçekleştirilemediği ancak bu durumun keyfi bir sebepten kaynaklanmadığı ve güvenlik gerekçesine dayandığı, bu sebeple mezkûr iddia kapsamında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

16. Tahliye edilmesi gereken mahpusların tahliye edilmedikleri ile ilgili olarak; 5275 sayılı Kanun'un 89'uncu maddesine göre; mahpusların, Kurumda düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulduğu belirtilmiştir. Muhatap Kurum tarafından gönderilen yazı ve ekler incelendiğinde, Silopi Sulh Ceza Hakimliği tarafından başvuran hakkında tutuklama müzakeresinin hazırlandığı görülmüştür. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesinde denetimli serbestlik, aynı Kanun'un 107'nci maddesinde ise koşullu salıverilmeye ilişkin düzenlemeler yer almakta olup söz konusu düzenlemelerin mahkemeler tarafından cezası verilmiş ve kesinleşmiş *hükümlü* için geçerli olduğu, bu kapsamda, Kurumda *tutuklu* bulunan başvuranın koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanamayacağı, Kurumda bulunan hükümlülerin ise tahliyelerine ilişkin olarak yapılması gereken iyi hal değerlendirmesinde İdare ve Gözlem Kurulunun görevli ve yetkili olduğu, dolayısıyla konunun İdare ve Gözlem Kurulunun takdirinde olduğu, bu sebeple mezkûr iddianın kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

17. Kürtçe kitap ile üç adetten fazla kitap alabilme ile ilgili olarak; Ceza ve İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi'nin 30'uncu maddesinde mahpuslara verilecek yayın sayısının koğuş düzenini bozmayacak şekilde koğuştaki mahpus sayısı ile kütüphane ve kitaplıklarda bulunan yayın adedi dikkate alınarak Eğitim Kurulu kararı ile belirlendiği hükmü yer almaktadır. Bu doğrultuda, konuya ilişkin takdir yetkisine haiz Eğitim Kurulu tarafından mevzuat hükümleri değerlendirilerek kütüphane kitaplık hizmetlerini aksatmayacak ve koğuş düzenini bozmayacak şekilde, koğuştaki mahpus sayısı ile kütüphane veya kitaplıkta bulunan yayın sayısı dikkate alınarak toplam sekiz kitap verileceğine dair 12/12/2022 tarihli karar dikkate alındığında, başvuranın soyut ve dayanaktan yoksun olan mezkûr iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

18. Haftada bir kez 45 dakika spor ve kültürel faaliyet dışında herhangi bir haktan yararlanamadığı ile ilgili olarak; muhatap Kurumun İç Yönetmelik'inin 20'nci maddesine göre, "Her ayın son tam (açık görüş) haftası hariç olmak üzere Hükümlü ve tutuklular mesai günlerinde, 09:00/17:00 saatleri arasında spor faaliyetlerine katılır. Açık sahada futbol, kapalı spor salonunda; voleybol, basketbol, masa tenisi,

banminton gibi spor faaliyetleri yapılmaktadır. Tehlikeli hükümlü ve tutuklular ile terör suçlarından hükümlü ve tutukluların sportif faaliyetlere çıkarılması, olağanüstü durumlarda İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile olağanüstü halin ortadan kalkmasına kadar aralıklarla değerlendirme yapmak koşuluyla kısıtlanabilir. Hangi gün ve hangi saatlerde bu sportif faaliyetlere katılabilecekleri aşağıda gösterilmiştir.” ; 21’inci maddesine göre, “Kurum içinde ortak etkinlikler yönetimin belirleyeceği alanlarda belirli gün ve saatlerde idare ve gözlem kurulu tarafından alınan kararlar; suç grubu, hasımlılık, yaş grupları, cinsiyet gibi kıstaslar dikkate alınarak gruplar oluşturulan ve periyodik aralıklarla tüm hükümlü ve tutukluları kapsayacak şekilde konser, seminer, bilgi yarışması, münazara, turnuvalar gibi sosyal kültürel faaliyetlere aynı anda en fazla 200 hükümlü tutuklu çıkarılacak şekilde düzenlenir.” ve 25’inci maddesine göre; “Havalandırma bahçesinin kapıları, sabah sayımından yarım saat önce açılır, akşam gün batımından bir saat önce, en geç akşam sayımı ile birlikte kapatılır. Bu kapıların açılıp kapatılmaları, sayım saatlerine ve mevsim şartlarına göre yeniden düzenlenebilir.”

19. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 45/1 No.lu Genelgesi’nin “Ortak Etkinlikler” başlıklı Üçüncü Bölümünde; mahpusların işledikleri suçlara, Kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, kendileri için hazırlanmış iyileştirme programları çerçevesinde eğitim, spor, meslek kazandırma ve çalışma ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılabildiği, programların süresi ve katılacak mahpus sayısının her programın özelliği, güvenlik koşulları ve Kurumun olanakları dikkate alınarak İdare ve Gözlem Kurulunca belirlendiği, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından belirlenen istekli mahpusların, on kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve İdarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam on saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebileceği belirtilmiştir.

20. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, Kurumda gerçekleştirilecek iyileştirme programlarına ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde muhatap Kurumun görevli ve yetkili olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca; 17/8/2022 tarihli İdare ve Gözlem Kurulu kararı incelendiğinde; Kurumda koğuş havalandırmalarının dört bir çevresinde altı sıra avlu güvenlik gergi telleri mevcut olduğu, gergi tellerinin mahpusların firarını önlemek için alınmış olan elektronik güvenlik sistemi olduğu, mahpusların koğuş havalandırmalarında top oynarken bilinçli veya bilinçsiz olarak gergi tellerine top vurarak tellerin zarar görmesine ve arızalanmasına neden oldukları, gergi tellerinin arızalanması ve zarar görmesinin mahpusların koğuşlar arası özellikle örgütsel bildirim notu, örgütsel irtibat ve iletişim sağladıklarından dolayı firarı kolaylaştırarak Kurum güvenliği ve disiplini ile asayışı yönünden risk oluşturduğu, ayrıca mahpusların koğuş havalandırmalarında top oynarken topun duvarlara vurması sonucu duvarların sıvalarının dökülerek zarar gördüğü, bu sebeplerle mahpusların koğuşlara top verilmesine ilişkin taleplerinin Kurum güvenliği açısından risk oluşturması ve zaruret arz etmemesi sebebiyle uygun olmadığına dair karar verildiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda, yapılan açıklamalar ile kamu zararı ve güvenlik zafiyeti hususları dikkate alındığında, mezkûr iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

21. Daha önce buldukları ceza infaz kurumlarında kendi paralarıyla kantinden satın aldıkları ve Kuruma girişte alınarak verilmeyen eşyalar ile ilgili olarak; 5275 sayılı Kanun 69’uncu maddesine göre; “Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlü, iki ayda bir kez, ayrıca dini bayram, yılbaşı veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği için tehlikeli olmayan bir hediyeyi kabul etme hakkına sahiptir.”

22. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’inin 77’nci maddesine göre; “Kapalı ceza infaz kurumlarında ki hükümlü Ocak, Mart, Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım aylarının ilk haftasında, her yıl 31 Aralık günü yılbaşı sayılarak yılbaşında veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği ve kişilerin sağlığı için tehlikeli olmayan bir hediyeyi

kabul etme hakkına sahiptir. Hediye Kabulüne ilişkin aşağıdaki esaslar uygulanır; Hükümlü, hediye olarak ancak kitap veya giyim eşyası kabul edebilir. Hediye olarak kitabın ücreti de gönderilebilir, bu durumda kitap, kurum kantini aracılığıyla temin edilebilir. Hediye, ziyaretçi tarafından verilebileceği gibi posta veya kargo yoluyla ile de gönderilebilir. Bir hükümlü, aynı tarih için bir kez hediye kabul edebilir.” Bu kapsamda, muhatap Kurum tarafından konuya ilişkin mevzuat hükümleri çerçevesinde ve Kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek şekilde iş ve işlemlerin gerçekleştirildiği ifade edilmiş olup başvuranın soyut ve dayanaktan yoksun olan mezkûr iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

23. Koli ile kendilerine gelen eşyalar ile belirli aylarda koli kabulü uygulamasına son verilmesi ile ilgili olarak; ilgili mevzuat hükümleri kapsamında mahpusların; Ocak, Mart, Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım aylarının ilk haftasında ve dinî bayramlarda, her yıl 31 Aralık günü yılbaşı sayılarak yılbaşında veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve Kurum güvenliği ve kişilerin sağlığı için tehlikeli olmayan bir hediyeyi kabul etme hakkına sahip olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda, muhatap Kurum tarafından mevzuat hükümleri uyarınca iş ve işlemlerin gerçekleştirildiği ifade edilmiş olup başvuranın soyut ve dayanaktan yoksun olan mezkûr iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

24. Televizyon kanal listesine Tele1, Halk Tv kanallarının eklenmesi ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından televizyon kanallarının İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile belirlendiği ifade edilmiştir. 9/1/2023 tarihli İdare ve Gözlem Kurulu kararı incelendiğinde; *TRT 1, TRT Haber, TBMM Tv Power Tv, NTV, Tv 100, A Spor, ATV, TRT World, Show Türk, Star Tv, Fox, TV 8, Diyanet Tv, DMAX, TRT Belgesel, TLC, TRT Arabi, TRT Müzik, CNN Türk, TRT Kurdi, TRT Spor, Kanal D* olmak üzere toplam 23 televizyon kanalının yeterli sayıda ve çeşitli nitelikte olduğu, bu sebeple mezkûr iddia kapsamında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

25. Kurum içi ücretli mektup uygulamasına son verilmesi ile ilgili olarak; 45/1 No.lu Genelge'de mahpusların buldukları Kurumdaki diğer mahpuslara yazdıkları mektupların posta aracılığıyla gönderilmediği, bu mektupların Mektup Okuma Komisyonu tarafından incelenerek işlem yapıldığı belirtilmiş olup başvuranın mezkûr iddiasının soyut ve dayanaktan yoksun olduğu, bu sebeple kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

26. Emanet para hesapların faizinin temizlik malzemesi olarak ayda bir verilmesi ile ilgili olarak; Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmelik'in 12'nci maddesinde; mahpusların emanet para hesabında biriken faiz gelirleri ile ilgili olarak ceza infaz kurumları lehine açık feragatte veya hibede bulunabildiği, bu paraların mahpusların eğitim ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ile iyileştirilmeye yönelik faaliyetlerinde Eğitim Kurulu kararı ile kullanıldığı belirtilmiş olup; söz konusu konuya ilişkin görev ve yetkinin Eğitim Kuruluna ait olduğu, bu sebeple başvuranın mezkûr iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

27. Dilekçelere zamanında cevap verilmesi, düzenlenen evraklara eklenen terör örgütü üyesi ibaresinin kaldırılması ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından mahpuslar tarafından verilen dilekçelerin işleme alınarak en kısa zamanda cevap verildiği, başvuranın terör örgütü üyeliği suçundan mahkum olduğu, bu hususta UYAP veri girişlerine ve mahkeme kararlarına müdahale edilemediği ancak Kurum tarafından düzenlenen evraklarda mahpusların suçlarının belirtilmediği ifade edilmiş olup başvuranın delillerle desteklenmeyen, soyut ve dayanaktan yoksun iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

28. 22/11/2022 tarihinde arama yapıldığı, eşyalarının kasten dağıtıldığı, yazdığı şiir, öykü, araştırma vb. el konulduğu ile ilgili olarak; 5275 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesi ile Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinde; Kurumlarda, mahpusların üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabileceği hükme bağlanmıştır. Bu doğrultuda, her ne kadar başvuran tarafından arama sırasında eşyalarının kasten dağıtıldığı ve eserlerine el konulduğu iddia edilmiş olsa da

muhatap Kurum tarafından söz konusu iddianın gerçeği yansıtmadığı açıklanmış olup başvuranın ispat etmeye elverişli olmayan, soyut ve dayanaktan yoksun iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

29. Vefat eden mahpus M. C. ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından gönderilen yazı ve ekler incelendiğinde; M. C. 'nin 8/8/2022 tarihinde önce Espiye Devlet Hastanesi Acil Polikliniğine, ardından yine aynı tarihte Giresun Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edilerek Koroner Yoğun Bakım Ünitesinde yatışının yapıldığı ve Koroner Anjiyografi Raporunun düzenlendiği, 12/8/2022 tarihinde kardiyoloji servisi biriminden taburcu olduğu, 14/8/2022 tarihinde önce Espiye Devlet Hastanesi Acil Polikliniğine, ardından yine aynı tarihte Giresun Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edilerek yatışının yapıldığı, bu kapsamda M. C. 'nin muayene ve tedavisinin muhatap Kurum tarafından sağlandığı, sağlık durumunun takip edildiği ve ilaçlarının reçete edildiği tespit edilmiş olup mezkûr iddia kapsamında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

30. Açlık grevi ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından başvuranın 6/12/2022 tarihinden itibaren beş günlük açlık grevine başlaması nedeniyle tekli koğuşa yerleştirildiği ancak hazırlanan Vukuat Raporuna göre sağlık durumunun iyi olduğu ifade edilmiş olup hazırlanan Vukuat Raporu incelendiğinde, başvuranın 6/12/2022 tarihinden itibaren başladığı beş günlük açlık grevini bitirdiğine dair verdiği dilekçesine istinaden gerekli sağlık kontrollerinin yapılarak kalmış olduğu koğuşa alındığı ve sağlık durumunun iyi olduğu tespit edilmiş olup mezkûr iddia kapsamında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

31. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye